

PLOVILO NA VEZU NIJE OPASNA STVAR

VISOKI TRGOVAČKI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Presuda br. PŽ-4747/2019-3 od 11. veljače 2022.

Vijeće: Marina Veljak, predsjednica vijeća, Kristina Saganić, sutkinja izvjestiteljica i Lenka Ćorić, članica vijeća

Brodovi ili brodice dok plove same po sebi, u pravilu, ne predstavljaju opasnost. Opasnost mogu predstavljati određene djelatnosti na brodu ili brodici ili u vezi s njima. Brodovi i brodice na morskom vezu, u usporedbi s onima u plovidbi, predstavljaju još manju opasnost za okoliš, a plovila smještena na suhom vezu praktički ne predstavljaju nikakvu opasnost za okoliš.

U prvostupanjskom je postupku Trgovački sud u Rijeci, presudom poslovni broj P-2590/14-113 od 19. travnja 2019. godine, odlučio o tužbenom zahtjevu za naknadu štete koju je tužitelj, kao oštećenik i vlasnik plovila K., potraživao za totalnu štetu nastalu na njegovu plovilu zbog požara koji se dogodio u marini P. Prvotuženik i drugotuženik su u sporu vlasnici brodice M. iz koje je buknuo požar i doveo do uništenja tužiteljeva plovila, trećetuženik je njihov osiguratelj, četvrtotuženik je marina s kojom je tužitelj u ugovornom odnosu iz ugovora o vezu, a petotuženik je osiguratelj četvrtotuženikove odgovornosti.

Nakon opsežnog dokaznog postupka, prvostupanjski je sud zaključio da prvotuženik, drugotuženik i trećetuženik nisu odgovorni za štetu pa je, u odnosu na njih, odbio tužbeni zahtjev za isplatu iznosa od 183.958,40 eura s kamatama. Što se tiče četvrtotuženika (marine) i petotuženika (osiguratelja odgovornosti marine), tužbeni je zahtjev u pretežnom dijelu prihvaćen pa im je naloženo plaćanje iznosa od 155.043,75 eura s kamatama, te četvrtotuženiku i iznos od 995,73 eura s kamatama. Tužbeni je zahtjev protiv navedenih tuženika djelomično odbijen, u odnosu na četvrtotuženika za iznos od 27.918,92 eura s kamatama i na petotuženika za iznos od 28.914,65 eura s kamatama. Što se tiče parničnih troškova, odlučeno je da su četvrtotuženik i petotuženik solidarno obvezni platiti tužitelju iznos od 359.142,96 kuna te je odbijen tužiteljev zahtjev za iznos od 35.000,00 kuna. Tužitelj je, također, obvezan naknaditi prvotuženiku, drugotuženiku i trećetuženiku iznos od 307.555,00 kuna, a njihov je zahtjev za trošak od 60.925,00 kuna odbijen.

U provostupanjskom je postupku utvrđeno kako je u marini P. izbio požar na brodici M. koja je u vlasništvu prvotuženika i drugotuženika, zbog kvara na

električnoj instalaciji dvanaestvoltne mreže iznad akumulatorskih baterija, odnosno oštećenja plastične izolacije vodiča. Uzrok kvara nije bilo nedostatno održavanje plovila niti je kvar bilo moguće uočiti i spriječiti. Požar se zbog vjetra i lako zapaljivih materijala proširio s te brodice na još devetnaest brodica na doku D3, pri čemu je tužiteljeva brodica K. potpuno uništena. Prvostupanjski je sud zaključio da prvotuženik, drugotuženik i trećetuženik nisu odgovorni za nastalu štetu jer do požara nije došlo zbog njihovih radnji ili propusta. Sud je zauzeo stajalište kako su plovila na suhom vezu opasne stvari zbog svojih karakteristika, položaja u marini i činjenice da nisu pod potpunom kontrolom onog tko ih je dužan nadzirati. Prema mišljenju suda, do požara nije došlo zbog skrivene mane ili skrivenog svojstva brodice s koje je buknuo požar (čl. 1066. Zakona o obveznim odnosima, *Narodne novine*, br. 35/2005, 41/2008, 125/2011, 78/2015, 29/2018, 126/2021; u nastavku: ZOO) pa je zbog toga isključena odgovornost njezina vlasnika (prvotuženika i drugotuženika), a time i njihova osiguratelja.

Na rješavanje spora prvostupanjski je sud primijenio odredbe Ugovora o vezu, Opće uvjete poslovanja četvrtotuženika (marine) i odredbe ZOO-a o ostavi i uskladištenju te je zaključio da je za štetu odgovoran četvrtotuženik (marina). Sud je, također, zaključio kako četvrtotuženik i petotuženik nisu dokazali razloge za oslobođenje od odgovornosti te da odgovaraju za štetu (čl. 964. i 965. ZOO-a). O visini štete, prvostupanjski je sud odlučio na temelju izvođenja dokaza vještačenja, a o parničnim troškovima primjenom čl. 154. i 155. Zakona o parničnom postupku (*Narodne novine*, br. 53/1991, 91/1992, 112/1999, 88/2001, 117/2003, 88/2005, 2/2007, 84/2008, 123/2008, 57/2011, 148/2011, 25/2013, 89/2014 i 70/2019; u nastavku: ZPP).

Protiv prvostupanjske presude žalbu su izjavili tužitelj, četvrtotuženik i petotuženik. Stranke su se u žalbama protivile brojnim utvrđenjima prvostupanjskog suda, osobito zaključku o uzroku štete i odgovornosti za tu štetu. Tužitelj je pobijao presudu žalbom ističući sve žalbene razloge te je predložio da Visoki trgovački sud (u nastavku: VTS) preinači presudu prihvatanjem tužiteljeva zahtjeva u cijelosti, podredno ukine presudu i vrati predmet prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje. Tužitelj se, također, protivio zaključku prvostupanjskog suda o neodgovornosti prvotuženika, drugotuženika i trećetuženika te odbijanju dijela tužbenog zahtjeva i odluci o parničnim troškovima. Tvrdio je kako je pogrešan zaključak prvostupanjskog suda o nepostojanju skrivene mane brodice M., što je presudno za odgovornosti vlasnika opasne stvari (čl. 1066. ZOO-a). Smatrao je kako plovilo M. nije bilo pripremljeno za zimovanje jer je u tanku bilo goriva, pa su vlasnici bili dužni otpojiti akumulator ili obavijestiti marinu (četvrtotuženika) da to nisu

učinili. Uzrok požara bio je kratki spoj na dijelu električne instalacije iznad akumulatorskih baterija, koji se ne bi dogodio da je baterija bila fizički otpojena. Stoga je tužitelj tvrdio kako je uzrok požara bio skriveni nedostatak plovila. Istaknuo je da je prvostupanjski sud utvrdio visinu štete na temelju vještačenja vještaka brodograđevne struke I. Š. koji je kao osnovu uzeo podatke iz kataloga *Schwacke Marine Liste*. To je najrelevantniji izvor podataka za procjenu, ali je vještak drukčije obračunao deprecijaciju od vrijednosti iz kataloga. Po katalogu, vrijednost plovila nakon petnaest godina starosti stagnira između 48 % i 62 % od početne vrijednosti, što znači da je vrijednost tužiteljeva plovila, ako se računa srednja vrijednost, 139.700,00 eura, odnosno 167.640,00 eura s PDV-om. Ako se tomu pribroje još dvije godine starosti tužiteljeva plovila, uvećano za vrijednost opreme i uz primjenu koeficijenata, šteta iznosi približno 181.744,00 eura.

Četvrtotuženik (marina P.) je žalbom pobijao presudu u dijelu u kojem je usvojen tužbeni zahtjev te je istaknuo sve žalbene razloge i predlagao VTS-u da presudu u pobijanom dijelu preinači ili ukine te predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje. U žalbi je istaknuo da je upitna tužiteljeva legitimacija jer on kao suvlasnik nije ovlašten samostalno tražiti naknadu štete, a potvrda carinskog tijela nije dokaz o vlasništvu niti su pribavljeni podaci o isplati osiguranja. Četvrtotuženik je u žalbi istaknuo da je prvostupanjski sud propustio utvrditi sve činjenice relevantne za odluku o odgovornosti za štetu te je pogrešno zaključio da je plovilo opasna stvar, a djelatnost marine opasna djelatnost. Marina nije imala u posjedu plovilo, nije bila ovlaštena koristiti plovila na vezu i nije mogla ulaziti u tuđa plovila i ispitivati je li vlasnik pravilno instalirao određene instalacije u pojedino plovilo. Nadalje, u žalbi je istaknuo da ne postoji doprinos marine šteti jer su plovila bila pravilno smještena, a djelatnost marine u pružanju usluge veza nije opasna djelatnost. Zbog toga je četvrtotuženik smatrao kako je prvostupanjski sud nepravilno zaključio o njegovoj ugovornoj odgovornosti. Pored toga, četvrtotuženik je u žalbi istaknuo da je sud nepravilno primijenio materijalno pravo kada je primijenio odredbe ZOO-a o uskladištenju. Napominjao je kako su vještaci potvrdili da je marina propisno opremljena protupožarnom opremom, da su djelatnici obučeni za postupanje u slučaju požara te da su uočili požar u nastajanju i poduzeli odgovarajuće mjere, ali, bez obzira na njihovo brzo djelovanje, požar se brzo širio zbog lako zapaljivih materijala i vjetra, te se može zaključiti kako nije bila riječ o četvrtotuženikovo običnoj nepažnji. U žalbi se, također, ističe: da odluka o troškovima postupka nije pravilna jer je prvostupanjski sud neosnovano povećao naknadu za zastupanje odvjetniku za 100 %; nije utvrdio koji su to obrazloženi podnesci s pravom na puni iznos naknade; neosnovano je tužitelju dosudio trošak za sastav zahtjeva za suđenje u

razumnom roku; na svim ročištima nije se raspravljalo o glavnoj stvari i trošak pristupa ročištu za objavu presude nije bio potreban niti opravdan.

Petotужnik je žalbom pobijao presudu isticanjem svih žalbenih razloga, s prijedlogom da VTS u cijelosti odbije tužbeni zahtjev. U žalbi je ponavljao tvrdnje koje je iznosio i tijekom postupka, osporavajući tužiteljevu aktivnu legitimaciju. Tvrdio je, jednako kao i njegov osiguranik (četvrtotужnik), kako je do požara došlo zbog unutrašnjeg svojstva plovila na koje marina nije mogla utjecati, a sud je propustio primijeniti odredbe ugovora o vezu i Opće uvjete poslovanja marine (četvrtotужnika). Ugovor o vezu je prvostupanjski sud nepravilno tumačio kao ugovor o ostavi, odnosno ugovor o uskladištenju. Petotужnik je smatrao kako marina nije bila odgovorna za štetu koja je nastala zbog kvara na plovilu M. jer marina nije prouzročila niti mogla spriječiti kvar. Plovilo u marini koje ima pun spremnik goriva nije opasna stvar, a vlasnik plovila M. treba odgovarati za štetu.

Petotужnik je tvrdio da tužitelj nema pravo na direktnu tužbu te da ugovor s četvrtotужnikom ne pokriva odgovornost za cjelokupno poslovanje, nego samo onu štetu koja proizlazi iz izvršenja ugovora o vezu i servisne djelatnosti marine. Petotужnik se protivio i visini iznosa štete, kao i odluci o trošku jer je smatrao kako je pogrešno utvrđen uspjeh u parnici te da tužitelj nije imao pravo na naknadu troška za sastav zahtjeva za zaštitu prava za suđenje u razumnom roku, kao ni na povećanje naknade od 100 %. Četvrtotужnik je odgovorio na tužiteljevu žalbu osporavajući osnovanost žalbenih navoda, a prvotужnik, drugotужnik i trećetужnik su, također, dostavili odgovore na žalbe tuženika u kojima osporavaju u cijelosti sve žalbene navode iz obje žalbe.

VTS je odlučio da žalbe nisu osnovane, osim u dijelu odluke o parničnim troškovima. Odbio je žalbe tužitelja, četvrtotужnika i petotужnika kao neosnovane te potvrdio presudu prvostupanjskog suda. Prvostupanjska je presuda preinačena te je odlučeno da se odbije tužiteljev zahtjev da mu četvrtotужnik i petotужnik naknade troškove parničnog postupka u iznosu od 180.290,20 kuna. Zahtjevi stranaka za naknadu troškova žalbenog postupka odbijeni su kao neosnovani, i to: tužiteljev zahtjev za sastav žalbe u iznosu od 43.750,00 kuna, kao i zahtjev četvrtotужnika za sastav žalbe u iznosu od 31.875,00 kuna te za sastav odgovora na žalbu u iznosu od 27.500,00 kuna.

VTS je pobijanu presudu ispitao na temelju odredbe čl. 365. ZPP-a, u granicama dopuštenih žalbenih razloga, pazeći po službenoj dužnosti na bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. t. 2., 4., 8., 9., 11., 13. i 14. ZPP-a, kao i na pravilnu primjenu materijalnog prava.

VTS je zaključio da u ovom postupku nije sporno da je 22. prosinca 2012. godine došlo do požara u marini P., na suhom doku D3, u kojoj je izgorjelo ukupno dvadeset plovila, među kojima i tužiteljeva jahta K. Pritom je u požaru izgorjela i motorna jahta M. u vlasništvu prvotuženika i drugotuženika. Petotuženik je osiguratelj djelatnosti četvrtotuženika, a trećetuženik osiguratelj prvotuženika i drugotuženika. Tužitelj je bio u ugovornom odnosu s četvrtotuženikom, s osnove ugovora o vezu, jednako kao prvotuženik i drugotuženik.

Tužitelj, prvotuženik i drugotuženik bili su u ugovornom odnosu s četvrtotuženikom na temelju ugovora o vezu.

Suprotno žalbenim navodima, VTS je zaključio da je prvostupanjski sud, nakon opsežnog dokaznog postupka, pravilno i potpuno utvrdio činjenično stanje te je u obrazloženju pobijane presude odgovorio na sve brojne prigovore stranaka, a u konačnici, na osnovi pravilnog zaključka o odlučnim činjenicama, prvostupanjski je sud donio pravilnu i zakonitu odluku o tužbenom zahtjevu. VTS je posebno istaknuo kako ne prihvaća zaključak prvostupanjskog suda u dijelu u kojem je zaključeno da je brodica na vezu opasna stvar, a djelatnost marine opasna djelatnost. VTS je smatrao kako se u konkretnom slučaju ne radi o brodici kao opasnoj stvari, u smislu odredaba Zakona o obveznim odnosima.

U odnosu na uzrok štete, VTS je zaključio da je prvostupanjski sud pravilnom ocjenom izvedenih dokaza utvrdio kako je do požara, koji je prouzročio predmetnu štetu, došlo zbog kvara na električnoj instalaciji dvanaestvoltne mreže, iznad akumulatorskih baterija, odnosno oštećenja plastične izolacije vodiča na plus (+) i minus (–) vodičima, na motornoj jahti M. u vlasništvu prvotuženika i drugotuženika. Sudski su se vještaci suglasili oko toga da su strujni krugovi kaljužne pumpe, solarnog panela s regulatorom punjenja baterija te eventualno upravljanje mostom koji se nalaze između glavne sklopke i akumulatorskih baterija, ostali pod naponom nakon isključenja glavne sklopke na plovilu M. Prema utvrđenju vještaka, nesporno je kako je uzrok požara bio kratki spoj na dijelu električne instalacije iznad akumulatorskih baterija koja se nalazila pod njihovim naponom, odnosno kvar na tom dijelu električne instalacije. Vještaci su u nalazu i mišljenju istaknuli da se kvar električne instalacije, odnosno oštećenje izolacije vodiča električnih instalacija ne može utvrditi vremenski prije požara, a pogotovo nakon požara. Navedeni nedostatak nije moguće sa sigurnošću uočiti i spriječiti ni pregledima ni ispitivanjima, osobito ne vizualnim pregledom električne instalacije. Suglasan je zaključak sudskih vještaka da se radilo o nedostatku koji nije vezan za tehničke karakteristike plovila. Zbog oštećenja izolacije došlo je do kratkog spoja na plus vodiču (+) i na minus vodiču (–), odnosno iskrenja s visokim temperaturama (iznad 1080 °C, kasnije i više od 3500 °C), što je

izazvalo zapaljenje plastične izolacije vodiča, odnosno zapaljenje gorivih materijala od užarenih iskri i širenje požara na zapaljivi materijal u okolini. Od tog se mjesta požar dalje širio te ga je primijetio djelatnik marine. Vještaci su smatrali kako nije bio utvrđen nijedan drugi mogući uzrok požara, kao što su samozapaljenje, mehaničke iskre, prirodne pojave poput groma ili munje, statički elektricitet, ionizacijsko zračenje ili namjerno izazivanje paljenja, koji bi ukazivali na mogući uzrok požara na tim plovilima. Prema nalazu vještaka, nije se radilo o tehničkom nedostatku brodice te ga nije bilo moguće uočiti i spriječiti periodičkim propisanim pregledima i ispitivanjima, kao ni vizualnim pregledima.

VTS je smatrao kako je prvostupanjski sud, oslanjajući se na rezultate kombiniranog vještačenja te uvažavajući i rezultate svih ostalih dokaza (iskazi svjedoka i stranaka), pravilno ocijenio sve okolnosti kada je odlučio prihvatiti rezultate vještačenja o uzroku požara. Dakle, do kvara na električnoj instalaciji nije došlo kao posljedica lošeg održavanja brodice ili opreme, odnosno kao posljedica neodržavanja, zapuštenosti ili dotrajalosti. Vlasnici brodice M. uredno su i redovito održavali svoje plovilo te ne postoji dokaz o njihovoj skrivljenoj radnji koja bi doprinijela štetnom događaju. Nema dokaza o skrivenom nedostatku plovila koji je mogao uzrokovati požar, posebice kako je to tužitelj tvrdio u žalbi. Stoga je VTS smatrao kako je prvostupanjski sud ispravno odbio tužbeni zahtjev protiv vlasnika plovila iz kojeg je požar krenuo, kao i protiv njihova osiguratelja. Pritom je VTS istaknuo kako su vlasnici motorne jahte M., jednako kao i tužitelj, ostavili svoja plovila kod četvrtotuzenika, vjerujući da su sigurni na suhom vezu, te su postupali u skladu s uputama četvrtotuzenika koji je brodice smjestio onako kako je smatrao prikladnim. U vrijeme nastanka požara, oni, kao i tužitelj nisu bili na mjestu događaja, za razliku od četvrtotuzenika, pa ni na koji način nisu mogli doprinijeti nastanku štete ili njezinom eventualnom smanjenju.

VTS je smatrao kako je za predmetni štetni događaj, kao što je i prvostupanjski sud zaključio, odgovoran četvrtotuzenik. Prema mišljenju suda, uporište za takav zaključak nalazi se u rezultatima cjelokupnog dokaznog postupka, iako je prvostupanjski sud pogrešno zaključio da se radi o šteti od opasne stvari, odnosno opasne djelatnosti (čl. 1045. st. 3., čl. 1063. ZOO-a). Opasnost stvari ocjenjuje se u odnosu na njezinu opasnost za okolinu. Brodovi ili brodice dok plove na širokim prostranstvima same po sebi, u pravilu, ne predstavljaju opasnost. Opasnost mogu predstavljati određene djelatnosti na brodu ili u vezi s brodom. Plovilo na morskom vezu predstavlja još manju opasnost za okoliš, a prema mišljenju VTS-a, od plovila na suhom vezu praktički ne prijete nikakva opasnost za okoliš. Nadalje, VTS je smatrao kako rezultati dokaznog postupka upućuju na to da su prvi i drugi tuženik, jednako kao i tužitelj, povjerali svoja plovila

četvrtotuženiku na čuvanje i nadzor te su mu za to plaćali naknadu na temelju ugovora o korištenju veza. Unatoč tomu, četvrtotuženik je tvrdio kako nema ovlasti nad brodicama dok se nalaze na suhom vezu. Međutim, prema mišljenju VTS-a, četvrtotuženik nije ispunio ugovorne obveze svojim postupanjem i propuštanjem, a njegove tvrdnje kako nema ovlasti nad brodicama na suhom vezu, demantirao je sadržaj odredaba njegovih Općih uvjeta pod kojima je zaključen i ugovor o vezu s tužiteljem:

- člankom 8. st. 3. Općih uvjeta Ugovora o korištenju stalnog veza, propisano je da uz potpisani Ugovor o korištenju stalnog veza, korisnik veza je dužan marini predati kopiju dokumenta kojim dokazuje vlasništvo, ključeve plovila te uredno popunjenu listu inventara (popis opreme plovila),

- člankom 8. st. 3. Općih uvjeta Ugovora o korištenju stalnog veza, propisano je da je plovilo pod nadzorom kad je plovilo privezano na vez i kad je korisnik veza predao marini dokumentaciju navedenu u prethodnom stavku ovog članka i ključeve plovila,

- članak 9. st. 3. Općih uvjeta koji govori o obvezama marine propisuje da se marina obvezuje da će se pažnjom dobrog gospodarstvenika, u skladu s pravilima struke, brinuti o tome da vez koji se daje na korištenje bude ispravan i siguran u tehničkom i nautičkom smislu te odgovarajući za određeno plovilo, i kao takav održavan za svo vrijeme trajanja Ugovora. Posebno, ovo uključuje obvezu marine da u skladu s pravilima struke i pažnjom dobrog gospodarstvenika brine o ispravnosti opreme veza te da ima zaposlen dovoljan broj kvalificiranih djelatnika osposobljenih za poslove vezane za održavanje, nadzor i brigu o tehničkoj sigurnosti i ispravnosti vezova,

- članak 9. st. 5. Općih uvjeta koji govori o obvezama marine propisuje da se marina obvezuje čuvati od korisnika veza preuzetu dokumentaciju i ključeve plovila,

- članak. 11. st. 1. Općih uvjeta koji govori o odgovornosti za štetu na plovilu i opremi, propisuje da marina, u okviru svojih obveza utvrđenih Općim uvjetima, odgovara za štetu nastalu na plovilu i opremi za koje postoji Ugovor o korištenju veza, pod uvjetom da je šteta nastala u vrijeme dok je marina imala nadzor nad plovilom u smislu čl. 8. Općih uvjeta, samo ako je šteta nastala kao posljedica propuštanja dužne pažnje marine, odnosno njezinih djelatnika.

VTS je u obrazloženju presude istaknuo da se obveze četvrtotuženika (marine P.) i korisnika veza izjednačavaju, neovisno o tome radi li se o ugovoru o morskom ili suhom vezu. Prema mišljenju drugostupanjskog suda, a to je i mišljenje prvostupanjskog suda, ugovor o vezu poistovjećuje se s ugovorom o

ostavi pa je potrebno primijeniti odgovarajuće odredbe propisane općim odredbama obveznog prava. Ugovor o nautičkom vezu postao je imenovani ugovor tek posljednjim izmjenama Pomorskog zakonika (*Narodne novine*, br. 181/2004, 76/2007, 146/2008, 61/2011, 56/2013, 26/2015 i 17/2019; u nastavku: PZ), pa se u konkretnom slučaju te odredbe ne mogu primijeniti. Odredbom čl. 725. st. 1. ZOO-a, propisano je da se ostavoprimalac obvezuje primiti stvar od ostavodavca te je čuvati i vratiti kad je ovaj bude zatražio. Ostavoprimalac je dužan čuvati stvar kao svoju vlastitu, ako je ostava uz naknadu kao dobar gospodarstvenik, odnosno kao dobar domaćin (čl. 727. st. 1. u vezi s čl. 10. st. 1. ZOO-a), dakle, pojačanom pozornošću. Prema mišljenju VTS-a, čuvanje je stvari temeljna četvrtotuženikova obveza jer se s njom ostvaruje osnovni cilj tog ugovora. Četvrtotuženik je preuzeo tužiteljevu brodicu na čuvanje, pritom se obvezao ispuniti ugovor kako glasi, uključujući povećanu pažnju pravnog subjekta čija je to gospodarska djelatnost. Njegova je obveza bila vratiti tužitelju njegovu stvar kad on to zatraži, ali s obzirom na to da je stvar u potpunosti uništena zbog požara u konkretnom štetnom događaju, on to više nije mogao učiniti, pa je tužitelju bio dužan naknaditi štetu koju je on zbog toga pretrpio (čl. 342. ZOO-a).

VTS je istaknuo da su tuženici u žalbi bezuspješno ukazivali na pogrešnu primjenu materijalnog prava jer je prvostupanjski sud pravilno primijenio odgovarajuće odredbe ZOO-a i sadržaj ugovornog odnosa među strankama. Povrh svega, prvostupanjski je sud osnovano uzeo u obzir i činjenicu da je četvrtotuženik ovlaštenik koncesije luke nautičkog turizma (čl. 40., 42. i 80. Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama, *Narodne novine*, br. 158/2003, 100/2004, 141/2006, 38/2009, 123/2011 i 56/2016). Četvrtotuženik upravlja lukom nautičkog turizma te je odgovoran za održavanje reda u luci, pružanje turističkih usluga u nautičkom turizmu, kao i drugih usluga u turističkoj potrošnji, u skladu sa Zakonom o pružanju usluga u turizmu (*Narodne novine*, br. 68/2007 i 88/2010).

Usluge nautičkog turizma koje pružaju luke nautičkog turizma su, među ostalim, prihvata, čuvanje i održavanje plovniha objekata na vezu u moru i suhom vezu (čl. 45. Zakona o pružanju usluga u turizmu). Obveza je luke nautičkog turizma, odnosno subjekta koji s njom upravlja, pružiti korisniku veza uslugu veza i smještaj plovila, a korisnik veza obvezan je platiti naknadu za tu uslugu. Četvrtotuženik se obvezao, pažnjom dobrog gospodarstvenika, brinuti o tehničkoj i nautičkoj ispravnosti veza te je odgovoran za štetu nastalu na plovilu i opremi za koje postoji ugovor o korištenju veza, a koja je nastala dok je imao nadzor nad plovilom. Tužitelj je povjerio svoje plovilo četvrtotuženiku (marini P.), s njim ugovorio smještaj plovila, uredno mu platio naknadu i očekivao kako će njegovo plovilo biti zaštićeno i sigurno.

VTS je zaključio da petotuženik odgovara kao četvrtotuženikov osiguratelj, a zakonom je propisano tužiteljevo pravo na izravnu tužbu protiv osiguratelja (čl. 964. i 965. ZOO-a), na što se petotuženik neosnovano protivio u žalbi.

Vežano uz tužiteljevo pravo vlasništva i aktivnu legitimaciju, VTS je smatrao kako je prvostupanjski sud detaljno razmotrio te prigovore. Iz ugovora o prodaji broda, od 4. siječnja 2002. godine i Dokumenta o registraciji plovila broj 13911/3100, proizlazi da je tužitelj bio suvlasnik u dijelu od 34,38 %, zajedno s gospodinom i gospođom E. koji su u trenutku kupnje plovila bili suvlasnici u dijelu od 65,62 %. Tužitelj je kupio brodicu, zajedno s ostala dva tadašnja suvlasnika, od prodavateljica M. M. Dokumentacija u spisu svjedoči kako je tužitelj u vrijeme nastanka štetnog događaja bio isključivi vlasnik plovila K. Iz odredaba francuskog nacionalnog zakonodavstva čiju je zastavu vijorilo tužiteljevo plovilo K. (arg. iz čl. 969. st. 2. t. 2. PZ-a), proizlazi da je za plovilo duljine od 5 do 20 metara upis obvezan, da se vlasnički list izdaje nakon kupnje, a bilo koji akt, kojim se stvara, prenosi ili gasi pravo vlasništva ili bilo koje drugo imovinsko pravo nad plovilom upisanim u francuski upisnik plovila, treba biti pismeno potvrđen (L5114-1 Zakonika o prometu). Takvu pisanu potvrdu o vlasništvu nad plovilom ili upisni list u francuski upisnik plovila, tužitelj nije mogao pribaviti jer nakon gubitka plovila nije moguće izdati upisni list. To je potvrđeno Potvrdom regionalne uprave Korzike za carinu i neizravne pristojbe koju je izdao načelnik regionalne uprave za Korziku, a ovjerio javni bilježnik Kneževine Andore.

Iz te Potvrde proizlazi: da je jedrilici K. dozvoljeno vijoriti francusku zastavu na temelju upisnog lista broj 13911/3100 izdanog 22. veljače 2002. godine od načelnika regionalne uprave za carinu u Nici; da je tužitelj bio upisan kao isključivi vlasnik plovila K. od 30. rujna 2004. do 3. svibnja 2013. godine, kao dana brisanja plovila iz francuskog upisnika; da je tužitelj obavijestio carinsku upravu da je plovilo izgorjelo 22. prosinca 2012. godine u požaru u Hrvatskoj, ali da nakon gubitka plovila više nije pravno moguće vlasniku izdati duplikat upisnog lista jer se taj list mora vratiti carinskoj upravi kod postupka brisanja iz upisnika; da je na dan 22. prosinca 2012. godine, tužitelj bio isključivi i posljednji vlasnik plovila K.; te da je tužitelj bio nositelj prava vlasništva na dan objave plovila. Zato je, prema mišljenju VTS-a, prvostupanjski sud pravilno utvrdio da je tužitelj aktivno legitimiran u ovoj parnici tražiti naknadu štete. Uz navedenu Potvrdu, u spisu se nalazi i druga dokumentacija koja potvrđuje tu činjenicu, a koju je prvostupanjski sud detaljno naveo u obrazloženju odluke. Pritom, u parnici nije dokazano da je tužitelj od osiguratelja namiren za štetu.

VTS je prihvatio odluku prvostupanjskog suda o visini tužbenog zahtjeva. S jedne strane, iako tužitelj nije sporio da je vještačenje provedeno uz primjenu

najrelevantnijih izvora podataka za procjenu plovila, smatrao je kako sudski vještak nije pravilno izračunao deprecijaciju tužiteljeva plovila te da je trebalo prihvatiti tužbeni zahtjev u cijelosti. S druge strane, tuženici su, također, u žalbi pokušavali dovesti u pitanje rezultate vještačenja. Prvostupanjski je sud jasno i detaljno obrazložio rezultate vještačenja i razloge zašto prihvaća nalaz i mišljenje sudskog vještaka, a tome se pridružuje i VTS. Sudski je vještak brodograđevne struke I. Š. izradio pisani nalaz i mišljenje te je tijekom saslušanja na ročištu odgovorio na sve primjedbe i upite. Zaključio je da se radi o totalnoj šteti te je procijenio vrijednost jedrilice K. u vrijeme štetnog događaja kao nabavnu cijenu jedrilice i opreme umanjenu za deprecijaciju (umanjenje vrijednosti), s korekcijom za utjecajne koeficijente tržišta i s analizom svakog pojedinog koeficijenta. Vještak je koristio godišnju stopu gubitka vrijednosti plovila od 5 % i opreme od 5 % do 100 %, s obrazloženjem da je to uobičajeno za takvu vrstu plovila i opremu. Vještak je cjelokupnu tržišnu vrijednost plovila i opreme sa svim pripadajućim koeficijentima i stanjem na tržištu na dan štetnog događaja, uzimajući u obzir umanjenje vrijednosti plovila od 5 % godišnje i umanjenje vrijednosti opreme, utvrdio u iznosu od 156.039,48 eura. Za sve pripadajuće koeficijente i stanje na tržištu na dan štetnog događaja, uzimajući u obzir umanjene vrijednosti plovila od 5 % godišnje i umanjene vrijednosti opreme, vještak je utvrdio cjelokupnu tržišnu vrijednost plovila i opreme u iznosu od 156.039,48 eura.

Računajući vrijednost opreme, vještak je posebno vodio računa da ne uračunava troškove bojanja, održavanja, tečajeva, servisa, testiranja ronilačkih boca (troškove koje je tražio tužitelj). Ti troškovi ne predstavljaju štetu koju je tužitelj pretrpio zbog požara i za koju bi mu tuženici mogli odgovarati, stoga vještak nije uključio ove stavke u ukupnu vrijednost plovila s opremom. Prvostupanjski je sud, uzimajući u obzir sve okolnosti (vrijednost stvari koju je utvrdio vještak, račune koje je dostavio u spis tužitelj, činjenicu da je i u tom dijelu nalaza vještak vodio računa o gubitku vrijednosti tih stvari protekom godina, prihvaćajući vrijednost plovila s dodatnom opremom koju je obračunao vještak), utvrdio da tužitelju pripada pravo na naknadu štete na plovilu i stvarima koje su se na njemu nalazile u trenutku nastanka štetnog događaja u iznosu od 156.039,48 eura.

VTS je smatrao kako je šteta nastala zbog četvrtotuzenikove djelatnosti za vrijeme smještaja plovila K. na suhom vezu u zimskim mjesecima dok je vlasnik bio odsutan, a plovilo nije bilo korišteno u skladu s namjenom. Solidarno s četvrtotuzenikom za njegovu obvezu odgovara i osiguratelj na temelju ugovora o osiguranju odgovornosti Marine Punat d.o.o. za štete počinjene trećim osobama čl. 965. st. 1. ZOO-a, s korekcijom za odbitnu franšizu od 7.500,00 kuna po objektu i događaju odnosno za 995,73 eura. Zato je tužbeni zahtjev prema petotuzeniku

prihvaćen za iznos od 155.043,75 eura, a razliku od 995,73 eura snosi četvrtotuzhenik. Slijedom navedenog, pobijanu presudu u odluci o glavnoj stvari, VTS je potvrdio u cijelosti (čl. 368. st. 1. i 2. ZPP-a). Zbog toga je tužbeni zahtjev protiv petotuzhenika prihvaćen za iznos od 155.043,75 eura, dok četvrtotuzhenik snosi razliku od 995,73 eura. Slijedom navedenog, VTS je potvrdio pobijanu presudu u odluci o glavnoj stvari u skladu s člankom 368. st. 1. i 2. ZPP-a.

Dr. sc. Vesna Skorupan Wolff, znanstvena savjetnica u trajnom zvanju
Jadranski zavod Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

Summary:

A BERTHED BOAT IS NOT AN INHERENTLY DANGEROUS OBJECT

High Commercial Court of the Republic of Croatia
Pž-4747/2019-3, 11 February 2022

As a rule, a ship or boat is not an inherently dangerous object while it is navigating. Certain activities on or in connection with the ship can be a danger. Berthed ships and boats, compared to those in navigation, represent an even smaller danger to the environment. There is practically no danger to the environment from vessels in dry berths.